

12. 4. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K placení soudního poplatku procesním nástupcem osvobozeného účastníka

Zákon o soudních poplatcích zná dvojí osvobození od soudních poplatků, a to věcné a osobní. Věcné spočívá v osvobození řízení v určitých typech věcí bez ohledu na osobu účastníka. Naopak osobní znamená osvobození konkrétních osob (Česká republika, cizí státy), resp. účastníků (navrhovatel), a to většinou opět v určitém typu řízení. Vedle toho lze podle občanského soudního řádu osvobození od soudních poplatků přiznat účastníku řízení též individuálně na základě jeho žádosti rozhodnutím soudu. Při procesním nástupnictví účastníka, který je od soudního poplatku osvobozen, tj. nikoli v řízení, kde se uplatní věcné osvobození, pak logicky vyvstává otázka, zda osvobození přechází také na nového účastníka či zda nový účastník dokonce musí soudní poplatky zpětně doplatit. Typicky půjde o postupníka pohledávky, kterou původně u soudu uplatnil insolvenční správce, jemuž svědčí osobní osvobození od soudních poplatků.

Vrchní soud v Praze v rozhodnutí ve věci spis. zn. 13 Cmo 221/2003 ze dne 24. listopadu 2003 publikovaném v časopise Soudní judikatura pod č. 51/2004 vyslovil právní názor, že **individuální osvobození od soudních poplatků přiznané původnímu účastníku řízení rozhodnutím soudem ani osobní osvobození původního účastníka podle zákona o soudních poplatcích na právního nástupce účastníka řízení nepřechází.** Na druhou stranu však po tomto právním nástupci **nelze požadovat, aby dodatečně doplatil soudní poplatky, ohledně kterých původnímu (od poplatků osvobozenému) účastníku řízení poplatková povinnost nevznikla.**

Tento právní názor však nebyl soudy vždy respektován a v řadě případů po novém účastníkovi, který podmínky osvobození od soudního poplatku na rozdíl od jeho předchůdce nesplňoval, požadovaly zpětné zaplacení poplatku, ačkoli poplatková povinnost měla vzniknout v souvislosti s úkonem učiněným jeho předchůdcem. V několika případech pak tento postup aproboval i Ústavní soud - viz jeho usnesení ve věci spis. zn. IV. ÚS 1252/07 ze dne 28. června 2007 nebo IV. ÚS 1929/10 ze dne 27. října 2011.

Z rozhodnutí vydaného v jednom takovém případě vychází tento článek. Šlo o řízení zahájené insolvenční správky, která po zamítnutí žaloby podala proti rozsudku soudu prvního stupně odvolání. S ohledem na § 11 odst. 2 písm. n) zákona o soudních poplatcích, podle nějž se od soudního poplatku osvobuzuje insolvenční správce v řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do majetkové podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku, nebyl poplatek za toto odvolání uhrazen.

V průběhu odvolacího řízení však žalobkyně - insolvenční správky podala návrh, aby do řízení na

její místo vstoupil nabyvatel uplatněné pohledávky. Odvolací soud procesní nástupnictví připustil, vzápětí však nového žalobce vyzval k zaplacení soudního poplatku za podané odvolání. Jelikož nový žalobce výzvě nevyhověl, odvolací soud řízení o odvolání zastavil. Proti tomuto rozhodnutí podal nový žalobce dovolání, jemuž Nejvyšší soud ČR usnesením č. j. 29 Cdo 144/2015 ze dne 17. prosince 2015 vyhověl, přičemž vyšel z následujícího právního názoru.

Podle § 2 odst. 5 zákona o soudních poplatcích je poplatníkem poplatku za řízení před odvolacím soudem odvolatel. Tato poplatková povinnost vzniká v souladu s § 4 odst. 1 písm. b) tohoto zákona podáním odvolání. Poplatek je ve smyslu § 7 odst. 1 zákona o soudních poplatcích splatný vznikem poplatkové povinnosti.

Podá-li tedy odvolání insolvenční správce, který je podle již zmíněného § 11 odst. 2 písm. n) zákona o soudních poplatcích od poplatků osvobozen, poplatková povinnost mu vůbec nevznikne. Vstoupí-li do (odvolacího) řízení po jeho zahájení právní nástupce insolvenčního správce (postupník uplatněné pohledávky), stane se účastníkem řízení právní mocí rozhodnutí, jímž soud návrhu na jeho vstup do řízení vyhoví. Nový účastník přitom musí v souladu s § 107 odst. 4 a § 107a odst. 3 občanského soudního řádu **přijmout stav řízení, jaký tu je v době jeho nástupu do řízení**. Vstupuje tedy do procesních práv a povinností předchozího účastníka, na jehož místo vstupuje.

Pokud tedy předchozí účastník neměl povinnost platit soudní poplatek za odvolání, resp. tato povinnost vůbec nevznikla, jelikož mu svědčilo osobní osvobození, **nemá tuto povinnost ani jeho procesní nástupce, který do řízení vstoupil až po podání odvolání**, a potažmo poté, co nastala skutečnost, s níž by byl jinak vznik poplatkové povinnosti spojen (nebýt osobního osvobození procesního předchůdce).

Tento právní názor neodporuje citovanému rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, s jehož závěrem, že osobní ani individuální osvobození na procesního nástupce osvobozeného účastníka nepřechází, Nejvyšší soud ČR nijak nepolemizuje. Vychází totiž ze skutečnosti, že **poplatková povinnost při podání odvolání s ohledem na ex lege osobní osvobození vůbec nevznikla, a nemůže vzniknout ani ex post vstupem do řízení nového účastníka, který přijímá dosavadní stav řízení**. Osobní osvobození přitom nepřechází, takže poplatkové povinnosti, **kteřá vznikne v budoucnu** například v souvislosti s podáním mimořádného opravného prostředku, se již nový účastník nevyhne.

Tento právní názor by pochopitelně neměl platit jen pro poplatek za odvolací řízení, ale **též pro poplatek za řízení v prvním stupni**. Povinnost tento poplatek zaplatit totiž v souladu s § 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích vzniká rovněž již podáním žaloby či jiného návrhu na zahájení řízení a tímto okamžikem je v intencích § 7 odst. 1 zákona poplatek také splatný. Pokud žalobu podává insolvenční správce nebo jiný subjekt, jemuž svědčí osobní osvobození od soudních poplatků, **tato povinnost opět vůbec nevznikne. Později vzniknout nemůže, jelikož zákon její vznik spojuje s podáním žaloby**, k němuž došlo již dříve, a nikoli až s jinou skutečností, včetně vstupu nového účastníka do řízení.

Naopak tento právní názor zřejmě nelze bez dalšího přenést na individuální osvobození od soudních poplatků, kdy poplatková povinnost (posléze osvobozenému) účastníkovi vzniká a rozhodnutí přiznávající osvobození ji neruší. Soud ostatně může osvobození odejmout, pokud se poměry účastníka změní tak, že již osvobození neodůvodňují, nebo se ukáže, že jeho skutečné poměry osvobození neodůvodňovaly již v okamžiku jeho přiznání. Osvobození lze odejmout i se zpětnou účinností. I nový účastník však pochopitelně může splňovat podmínky pro individuální osvobození, a pokud mu bude přiznáno, nebude plnit ani poplatkovou povinnost vzniklou v souvislosti s úkonem učiněným jeho předchůdcem. Zde je ovšem nutné zmínit též právní názor, že postupník (na rozdíl

například od dědice) se nedomáhá žalobou uplatněného nároku jako jemu vzniklého práva, nýbrž pohledávky, při jejímž nabývání věděl o sporu ohledně jejího zaplacení, jakož i nutnosti mít dostatek prostředků k vedení soudního řízení.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR lze podle mého názoru přivítat. Například u soudních řízení zahájených insolvenčním správcem při vymáhání pohledávek náležejících do majetkové podstaty totiž může „hrozba“ zpětného zaplacení soudního poplatku případného zájemce o vymáhanou pohledávku odradit. Insolvenční řízení pak může i po zpeněžení ostatního majetku několik let běžet jenom proto, že stále probíhá spor o zaplacení takové pohledávky.

Mgr. Jan Pořízek,
advokát

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350
Fax: +420 296 368 351
e-mail: law.office@mn-legal.eu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)

- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)